

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky

Jan Sobotka
Antonín Sucharda

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky, Vol. 37 (1908), No. 4, 353b,353--359

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/121974>

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1908

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Prof. D. Richardson

Antonín Sucharda.

Napsal J. Sobotka. *)

Neúmorná, železná píle a vytrvalost, krajní svědomitost u vykonávání veškerých povinností, opravdová oddanost vědě geometrické, jejíž pěstování si od prvního mládí svého zvolil za životní cíl jakož i horoucí ctížádost, aby se ve vědě té uplátnil co nejvíce, tvořily jádro, ano celý téměř obsah života profesora Dra. Antonína Suchardy.

Narodil se dne 3. října 1854 v Mříčné v Čechách, kde jeho otec byl učitelem. V roce 1866 dán byl na nižší reálku do Králové Dvora, kdežto vyšší absolvoval v Kutné Hoře jako primus své třídy. Odborná studia konal v letech 1872 - 75 na českém polytechnickém ústavě v Praze, kde se horlivě připravoval pro úřad učitelský na střední škole z matematiky a deskriptivní geometrie, v době to, v které jednak ještě Emil Weyr na škole té působil a pak po něm Eduard Weyr svoji učitelskou činnost nastoupil. Současně poslouchal přednášky mathematické na pražské, tehdy ještě nerozdělené universitě u prof. Studničky a Emila Weyra, který zároveň jako docent na universitě působil. Pět roků, od r. 1875—1880, byl asistentem deskriptivní geometrie na c. k. české vysoké škole technické, a sice u professora F. Tilšera, jehož oddaným ctitelem zůstal až na konec svého života. Jako asistent podrobil se v r. 1878 zkoušce pro úřad učitelský na reálkách s výsledkem výborným a prodělal zkušební rok na české státní reálce (v Ječné ulici). V roce 1879—80 svěřeno mu bylo samostatné zastupování professora Tilšera v přednáškách a při státních zkouškách na technice po dobu, po kterou tento jakožto říšský poslanec

*) Otištěno z Almanachu České Akademie c. Fr. Jos. pro vědy, slovesnost a umění, r. XVIII., str. 162.

dlel ve Vídni. Jeho důvěry požíval v té míře, že jej zastupoval v letním období 1880 i při vědeckých zkouškách kandidátů učitelství reálního jakožto examinator.

V roce 1880 přešel Sucharda jako pomocný učitel na c. k. vyšší reálné gymnasium do Tábora, kde v roce 1885 byl trvale v úřadě učitelském ustanoven. V roce 1890 stal se professorem c. k. reálního gymnasia v Praze ve Spálené (nyní v Křemencové) ulici a v roce následujícím byl na svou žádost přeložen na reálku v Ječné ulici. Roku 1898 habilitoval se na české universitě pro novější geometrii se zřetelem k methodám deskriptivní geometrie. Dalšího oficiálního uznání dostalo se mu v r. 1900, tedy po pětadvacetileté činnosti učitelské a vědecké, kdy byl jmenován mimořádným professorem matematiky na české technice v Brně. Po dvou letech, v r. 1902, stal se pro týž obor professorem řádným. Sbor professorský brněnské techniky zvolil jej na studijní rok 1903—4 rektorem. Dosáhl zajisté zaslouženého cíle, ku kterému jeho opravdové a vytrvalé snahy vědecké směřovaly; těšil se z každého i zevnějšího úspěchu, jehož se v životě dodělal, nastupoval tudíž s blahým vědomím úřad rektorský. Suchardovi nebylo však přáno, aby se mohl ze svých úspěchů těšiti. Následky ustavičného přepínání sil počaly se dostavovati. Byl duševně přepracován, když úřad rektorský nastupoval a tento vyžadoval od něho časté napětí mysli a přinášel mu též mnohé zklamání. To vše, jakož i okolnost, že při své železné pili nebyl právě železné konstrukce a že musil býti stále na své zdraví opatrným, urychlilo trvalou zákeřnou chorobu jeho, která propukla ještě před ukončením zimního semestru tak, že musil odejít na dovolenou, z níž se více již nevrátil. Hledal úlevy v Meranu a Opatiji, přestěhoval se pak do Prahy, vyhledávaje zde pomoc lékařskou, ale marně. Ježto se choroba nelepšila, nucen byl na podzim r. 1906 odejít na trvalý odpočinek. Dle oznámení veřejného zemřel v Praze 20. února 1907; ve skutečnosti dohasla dne toho poslední jiskra už téměř jen tělesného života jeho; neboť tři čtvrti roku před tím již zničila strašlivá nemoc zcela ducha jeho, ničic soustavně sic, ale pozvolna jen tělo jeho.

Život Suchardův můžeme nazvati nepřetržitým téměř a houževnatým bojem proti dlouhé nepřízni našich poměrů do-

mácích a doby, v které mu bylo souzeno žiti, v které vědecky snaživý dorost u nás nenacházel ani všady uznání snah svých ani náležité opory. Tato nepřízeň doby přinutila Suchardu, že musil po pětileté činnosti na technice přijmouti závislé místo, absorbující zcela normální pracovní čas, pomocného učitele na gymnasiu venkovském, a že musilo deset let uplynouti, nežli se mohl zase do Prahy vrátiti. Přes to vysílal odtud řadu pozoruhodných, dílem i obšírných pojednání na veřejnost a našel dosti času k doplnění svého vzdělání studiem soukromým jazyků klassických tak podrobným, že ve věku 35 let složil jako externista gymnasiální maturitu s vyznamenáním. V Praze pak navštěvoval ve volných hodinách po osm semestrů přednášky na české universitě o mathematice, fysice a filosofii a byl 9. prosince 1893 za doktora filosofie prohlášen.

Před tím v roce 1887 za účelem doplnění svých geometrických studií podniknul podporou Svatoboru návštěvu některých vysokých škol v Německu, jmenovitě university v Gottinkách, aby prohlédl si jejich sbírky modelů geometrických; aby seznal podrobně též vyrábění takových modelů, prodlel pak ještě roku 1890 a 1894 o prázdninách v Mnichově u profesora W. Dycka. Tam také zhotovil v mathematickém ústavě techniky pod vedením řečeného profesora, jakož i profesora Finsterwaldera serii čtyř modelů ploch třetího řádu s obecným bodem dvojným, jejich křivky parabolických bodů, jakož i sít příslušných křivek asymptotických, kteréžto křivky Sucharda samostatně prozkoumal a v modelech vyznačil. Monografie těchto křivek, již uveřejnil v České Akademii a v „*Monatshefte für Mathematik und Physik*“, jest jednou z hlavních prací Suchardových, která vzbudila obecnou pozornost i v cizích kruzích odborných. Serie modelů těch byla dána na veřejnost v r. 1897 Brilllem v Darmstadtě. Chtěje odborné vědomosti své dále ještě prohloubiti vyzádal si na školní rok 1898—9 dovolenou a odebral se na zimní semestr do Paříže, kde poslouchal horlivě přednášky Darboux-ovy, Goursatovy, Koenigsovy, Raffyovy a Mannheimovy. Jmenovitě styky literární s posledně uvedeným učencem nabyly brzy rázu přátelského a Sucharda zůstal až do konce života v pravidelném písemném spojení s ním. Vůbec udržoval Sucharda dosti čilou korespondenci s celou řadou mužů vynikajících. Letní semestr

roku 1899 trávil ve Štrassburku, kde poslouchal v první řadě přednášky Reye-ovy, pak Krazerovy, Weberovy. Wellsteinovy a Wislicenovy. V r. 1894 jmenovala jej Česká Akademie dopisujícím členem a v r. 1900 Královská česká Společnost nauk členem mimořádným.

Z uvedených dat jest patrné, s jakou námahou, ale také vytrvalostí dosahoval cílů sobě vytknutých a to až na konec života; ano i tento mu byl neméně než život sám stížen. Tím lze vysvětliti, že byl Sucharda povahy více uzavřené, tak že i opravdových přátel si těžko získával; avšak malému kruhu intimních svých přátel zachovával věrnost a vycházel s důvěrou vstříc.

V úřadě byl vždy vzorem svědomitosti a horlivosti a také potom, i když se dodělal úspěchů jak literárních tak i ve svém povolání, zůstal, jak vždy byl, stejně skromným.

Hojná a obsáhlá literární činnost Suchardova jest zřejma z připojeného pokud možno úplného seznamu jeho prací samostatných; vztahovala se na obory projektivní, deskriptivní a kinematické geometrie. Práce ty svědčí o rozsáhlé a důkladné znalosti uvedených odvětví mathematických a prokazují, že dovedl znalosti té s nejlepším úspěchem použití k řešení nových a zajímavých problémů, jejichž podrobné řešení geometrické objasňuje často ilustracemi dokonale provedenými. S oblibou obíral se teorií algebraických křivek a ploch; zvláště sluší tu vytknouti ještě, že prozkoumal v mnoha směrech geometrické vlastnosti bikvadratických ploch translačních a podal řadu nových konstrukcí týkajících se tak zvaných křivek stejné světelné intenzity.

Seznam vědeckých prací Antonína Suchardy.

V „*Časopise pro pěstování matematiky a fysiky*“:

- 1879. O trochoidách ohnisek kuželoseček, když půdici jest přímka. Ročník VIII. (7 stran, 3 obrazce.)
- 1884. O některých plochách polárných plochy posouvání kruhové. R. XIII. (29 str.)
- 1885. Poznámka o konstrukci tečen astroidy. R. XIV. (1 str.)
- 1886. O šestnácti přímkách ploch posouvání stupně čtvrtého. R. XV. (9 str.)

1889. Důkaz a několik poznámek k jisté větě Bertrandově. R. XVIII. (4 str.)
1893. O některých výtvarných zákonech a tečnách závitnice Pascalovy. R. XXII. (13 str., 6 obr.)
1895. Poznámka o jisté ploše mimosměrek čtvrtého stupně. R. XXIV. (4 str., 10 obr.)
1899. Několik analytických úvah o plochách translačních vůbec a bikvadratických zvlášť. R. XXVIII. (35 str.)
1900. O některých základních úlohách nové geometrie. Ročník XXIX. (9 str., 4 obr.)
Důkaz základní věty Desarguesovy. užitím deskriptivní geometrie. R. XXIX. (2 str., 1 obr.)
O zvláštním případě nullové korrelace. R. XXIX. (11 str., 3 obr.)
Několik úvah hledících k osovému komplexu ploch 2. stupně. R. XXIX. (9 str.)
1901. Kterak lze dokázati větu o osách podobnosti tří kružnic užitím deskriptivní geometrie. R. XXX. (3 str.)

V „*Archivu matematiky a fyziky*“ :

1876. O kouli a kruhu. R. I. (4 str.)
Ve „*Věstníku královské české společnosti nauk*“ :
1888. O souvislosti jistých ploch posouvání stupně čtvrtého s komplexními plochami obecného komplexu druhého stupně. (7 str.)
1890. O plochách normál ku plochám posouvání stupně čtvrtého podle prouků s rovinou bitangentiální. (43 str., 15 obr.)
1891. Poznámka o křivce vratu jisté plochy různosměrek šestého stupně. (5 str., 1 obr.)
1901. Kterak sestrojí se tečna a kružnice oskulační jistých křivek. (7 str., 5 obr.)
1903. Příspěvek k theorii kuželoseček. (5 str., 2 obr.)
1904. Příspěvek k theorii versieri a Kūlpovy konchoidy (6 str., 9 obr.)

V „*Rozpravách České Akademie*“ :

1896. O křivkách asymptotických jistých ploch 3. stupně s obecným bodem dvojným. R. V. (32 str., 14 obr.)
1897. Kterak lze sestrojiti tečny ke křivkám intenzitním ploch translačních vůbec a kuželosečkových zvlášť. R. VI. (36 str., 20 obr.)
Kterak sestrojí se normála a střed křivosti k radiále libovolné křivky rovinné. R. VI. (3 str., 2 obr.)

1899. Dvě konstrukce tečny a středu křivosti jisté křivky. R. VIII. (6 str., 9 obr.)
 1902. O isophotách rotačních ploch při rovnoběžném osvětlení. R. XI. (21 str., 27 obr.)
 1903. Konstrukce tečny, normály a poloměru zakřivení křivek normálových čili Mannheimových dané křivky. R. XII. (16 str., 14 obr.)

V „*Bulletin International*“ České Akademie:

1897. Über die Lichtgleichen-Tangenten-Constructionen bei den Translationsflächen im Allgemeinen und bei den Kegelschnittflächen insbesondere. (Překlad českého pojednání z Rozprav.)
 Construction de la normale et du centre de courbure de la radiale d'une courbe plane quelconque. (Překl. z Rozpr.)
 1901. Deux constructions de la tangente et du centre de courbure d'une certaine courbe. (Překl. z Rozpr.)
 1903. Über die Lichtgleichen der Rotationsflächen bei Parallelbeleuchtung. (Překl. z Rozpr.)
 1904. Construction de la tangente, de la normale et du centre de courbure de courbes normales ou de courbes de Mannheim d'une certaine courbe. (Překl. z Rozpr.)

V „*Sitzungsberichte der kais. Akademie der Wissenschaften*“
 ve Vídni:

1885. Über eine Gattung von Rückungsflächen. R. XCII. (8 str.)
 1888. Über die Singularitäten einer Gattung von Rückungsflächen vierter Ordnung. R. XVIII. (18 str.)
 1890. Zur Theorie einer Gattung windschiefer Flächen. Ročník XCIX. (20 str.)
 1892. Über die bei einer Gattung centrischer Rückungsflächen der vierten Ordnung auftretende Reciprocität. R. CI. (12 str.)

V „*Monatshefte für Mathematik und Physik*“:

1897. Über die asymptotischen Curven gewisser Flächen 3. Ordnung mit gewöhnlichem Knotenpunkte. R. VIII. (Překl. z Rozpr.)
 1901. Eine Aufgabe betreffend den Schwerpunkt der Polygone. R. XII. (7 str.)

V „*Grunerts Archiv für Mathematik und Physik*“ :

1876. Beweis eines Satzes über Projectionen. R. LXIV. (3 str.)
 1878. Eine Tangentenconstruction zur Astroide. R. LXVI. (4 str.,
 3 obr.)
 1881. Kinematische Studien. R. LXIX. (3 str., 2 obr.)
 1884. Über die Pascal'sche Spirale. R. IV. (II. Serie.) (10 str.,
 3 obr.)

Ojediněle vyšly :

1886. O konturách centrálných obrazů ploch posouvání stupně
 čtvrtého. (Výroční zpráva c. k. vyššího reálného gymn.
 v Táboře; 25 str., 18 obr.)
 1892. Modelle für die verschiedenen Typen konischer Knoten-
 punkte mit Angabe des Verlaufes der parabolischen Curve
 und der Haupttangencurven in der Umgebung dieser
 Punkte. (W. v Dyck: Katalog mathematischer und ma-
 thematisch-physikalischer Modelle, Apparate und Instru-
 mente.)
 1894. O jisté ploše různosměrek šestého stupně. (Výroční zpráva
 c. k. české reálky Pražské.)
 1901. O souvislosti osového komplexu druhého stupně s Dupi-
 novou cykloidou. (Věstník III. sjezdu českých přírodopytců
 a lékařů v Praze 1901.)

Sucharda podával od r. 1892 až do své těžké choroby referáty do „*Revue semestrielle de la Société Mathématique d'Amsterdam*“ o vědeckých pracích z matematiky uveřejněných ve Věstníku kr. čes. společnosti nauk, jakož i o pojednáních, která od r. 1898 vyšla v publikacích České Akademie, jakož i v Časopise pro pěstování matematiky a fysiky; dále od r. 1896 referáty do „*Jahrbuch über die Fortschritte der Mathematik*“ o mathematických pracích Českou Akademií a král. čes. Společností Nauk vydaných, jakož i o českých pracích mathematických buď v Časopisu pro pěstování math. a fys. neb v školních programech aneb samostatně uveřejněných.

Mimo tyto práce psal Sucharda populární články příležitostně do „Akademických Listů“, „Doplňků a oprav k Riegrově slovníku naučnému“, do „Ottova slovníku naučného“ a do „Živý“.